

คำนำ

ด้วย สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหน่วยส่งเสริมสนับสนุน ในการจัดฝึกอบรมด้านอาชีพหลักสูตรการสานตะกร้าหวายเทียม รวมถึงการสนับสนุนประสานงานร่วมกับ ภาควิชาเครื่องช่วย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ให้มีงานทำสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เน้น เรื่องการมีอาชีพเพื่อการมีงานทำ มีรายได้ จึงได้คัดเลือกการสานตะกร้าหวายเทียม เพื่อพัฒนาและต่อยอดมาจัดทำเป็นหลักสูตรเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไปได้

ขอขอบคุณวิทยากรวิชาชีพ และคณะดำเนินงานการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ที่ได้ร่วมพัฒนาหลักสูตรและจัดทำแผนการเรียนรู้รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ให้สำเร็จไปด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวิทยากรและผู้เรียนต่อไป

สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

มกราคม 2568

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
ความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสานตะกร้าหวายเทียม	1
ความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการสานตะกร้าหวายเทียม	3
หลักสูตรการสานตะกร้าหวายเทียม	3
ความเป็นมา	4
จุดประสงค์การเรียนรู้	4
กลุ่มเป้าหมาย	4
ระยะเวลา	4
เนื้อหาหลักสูตร	4
การจัดการเรียนรู้	5
สื่อการเรียนรู้	5
การวัดและประเมินผล	5
การจบหลักสูตร	5
เอกสารหลักฐานการศึกษา	5
การเทียบโอนผลการเรียน	5
แผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรการสานตะกร้าหวายเทียม	6
ใบความรู้ เรื่องความเป็นมาของการสานตะกร้าหวายเทียม	8
ใบความรู้เรื่อง ความสำคัญของการประกอบอาชีพการสานตะกร้าหวายเทียม	9
ใบความรู้ วัสดุอุปกรณ์	10
ใบงาน แบบบันทึกการสานตะกร้าหวายเทียม	12
ใบความรู้ เรื่องช่องทางการตลาด	13
แบบวัดและประเมินผลการสานตะกร้าหวายเทียม	14
ใบความรู้ เรื่องการคำนวณต้นทุนกำไร	15
แบบประเมินผลงานผู้เรียน	16
บรรณานุกรม	17
คณะผู้จัดทำ	18

หลักสูตรการสานตะกร้าหวายเทียม จำนวน 30 ชั่วโมง

ความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์จากการสานตะกร้าหวายเทียม

ผู้เรียนควรมี ความรู้ เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ ในการสานตะกร้าหวายเทียม เช่น โครงตะกร้า เส้นหวายเทียม กรรไกร เหล็กปลายแหลม กระจาดขากว้างโค้ง สีสเปรย์เคลือบเงา ดังนี้
โครงตะกร้า เป็นวัสดุขึ้นรูปเป็นโครงตะกร้ารูปแบบต่างๆทำจากหวายกับไม้ไผ่ มีความคงทน สามารถใช้งานได้ยาวนาน

เส้นหวายเทียม เป็นเส้นงานสานสังเคราะห์ เทคโนโลยีทันสมัย มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม น้ำหนักเบา มีสีหลากหลายให้เลือก

กรรไกร เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับตัดวัสดุบาง ๆ โดยใช้แรงกดเล็กน้อย โดยใช้ตัดวัสดุเช่น กระจาด กระจาดแข็ง แผ่นโลหะบาง พลาสติกบาง อาหารบางอย่าง ผ้า เชือก และสายไฟ

เหล็กปลายแหลม ใช้สำหรับไซ และ ทำด้วยเหล็กดี ส่วนมากทำด้วยก้านร่ม ซีล้อจักรยาน เป็นเหล็กปลายแหลมคล้ายเข็ม ยาวประมาณ 3 นิ้ว มีด้ามกลม ๆ ทำด้วยไม้ ไซแยง ไซ หรือแฉตามรูตอก สำหรับร้อยหวาย

ในการถักขอบ หรือผูกโครงสร้างของเครื่องจักสาน

เทปกาวสองหน้า เป็นเทปที่มีกาวเคลือบอยู่บนผิวทั้งสองด้านเพื่อใช้สำหรับติดพื้นผิวของวัตถุทั้งสองด้านเข้าด้วยกันสามารถใช้ติดบนพื้นผิวหลากหลายประเภททั้งแผ่นฟิล์ม, โฟม, กระดาษ, เนื้อผ้า และพอยล์ เพื่อใช้ในการเชื่อมต่อ ผูกยึดหรือติดพื้นผิวของวัสดุทั้งสองด้านเข้าไว้ด้วยกัน

สเปรย์เคลือบเงา คือ น้ำยาพิเศษสำหรับเคลือบสีรถ หรือที่เรียกอีกอย่างว่า สเปรย์เคลือบสีรถ สเปเคลือบเงา นี้ จะช่วยเพิ่มความเงางามให้กับรถ ทำให้รถมีสีสดใส เงามามและดูใหม่อยู่เสมอ พร้อมทั้งยังช่วยป้องกันไม่ให้หน้าเกาะผิวตะกร้า

ความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการสานตะกร้าจากหวายเทียม

ความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการสานขันโตกหวายเทียม งานจักสาน เป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยที่มีมาช้านานและผลิตกันทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้วัสดุที่ทำได้ในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบในการผลิต เช่น หวาย ไม้ไผ่ ย่านลิเภา กระจูด กก ฯลฯ เมื่อนำมาผลิตเป็นเครื่องมือใช้ใน ชีวิตประจำวัน โดยสนองความต้องการประโยชน์ใช้สอยพื้นฐานเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น และมีความสำคัญอย่างใกล้ชิดกับวิถีของคนไทยจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีการ สร้างสรรค์และสืบทอดต่อเนื่องกันมาแต่อดีต นับตั้งแต่การออกแบบลวดลาย รูปทรง โครงสร้าง ตลอดจนการ เลือกใช้วัสดุพื้นบ้านได้อย่างเหมาะสมตามคตินิยมท้องถิ่นนั้นๆ ทำให้เครื่องจักสานพื้นบ้านของไทยมีเอกลักษณ์ เฉพาะงานแตกต่างกันไป งานจักสาน ทำจากวัสดุที่ย่อยสลายและผุพังได้ง่าย จึงไม่สามารถกำหนดอายุได้แน่นอน แม้หลักฐานที่หลงเหลืออยู่จะพบน้อยกว่าเครื่องปั้นดินเผา แต่มีการทำเครื่องจักสานมาตั้งแต่ยุคก่อน ประวัติศาสตร์โดยพบ หลักฐานทางโบราณคดีที่เกี่ยวข้อง คือ ได้พบเครื่องปั้นดินเผาสมัยใหม่ลักษณะรูปทรง คล้ายเครื่องจักสานรูป สีเหลี่ยมปากรูปกลมลวดลายด้านข้าง มีลักษณะคล้ายคลึงกับลวดลายเครื่องจักสาน ทำขึ้น ด้วยวิธียาดินเหนียว ภายในภาชนะเครื่องจักสานให้หาพอแล้วนำมาเผาเมื่อเผาเสร็จแล้ว ภาชนะจักสานจะถูก เผาไหม้หายไปเหลือแต่ ภาชนะดินเผาที่มีลวดลายจักสานปรากฏอยู่ที่พื้นผิว งานจักสานพื้นฐานของไทยส่วนใหญ่ ใช้ไม้ไผ่เป็นวัตถุดิบในการจักสาน นอกนั้นยังมีวัสดุอื่น ๆ ตาม ท้องถิ่นแต่ละภาคของไทย เช่น กก หวาย ไบลาน คล้า คลุ้ม กระจูด แห้ง เตย ลำเจียก ย่านลิเภา ไบมะพร้าว เป็นต้น วัสดุต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดลวดลายและ รูปทรงเครื่องจักสานมีลักษณะเฉพาะตามเอกลักษณ์ของท้องถิ่น นั้นๆอีกด้วย จากสภาพแวดล้อมปัจจุบันมีความ ทันสมัย การสานขันโตกจากเส้นหวายเทียม ได้เกิดจากแนวความคิด จากสมัยก่อนปู่ ย่า ตา ยาย ได้ทำการจัก สานของใช้ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต โดยนำวัสดุจากวัสดุธรรมชาติมาใช้ในการจักสาน เช่น ไม้ไผ่ หล้า แฝก กก ผือ และอีกหลายๆ อย่าง จนก่อให้เกิดงานอาชีพสืบต่อกัน มาเป็นภูมิปัญญาสู่ลูกหลาน แต่วัสดุ อุปกรณ์จากธรรมชาติเหล่านั้นไม่คงทนเท่าที่ควร ปัจจุบันความก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ เกิดขึ้นมากมายทำให้มีการ ดัดแปลงจากอุปกรณ์เหล่านี้ ไปเป็นเส้นหวายเทียม มีสีสันลวดลายที่สวยงามและ คงทนมาทำการสานเป็น ขันโตกเป็นการเพิ่มมูลค่าและประโยชน์ในการใช้งานเป็น สิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากความคิด สร้างสรรค์ซึ่งมีลักษณะที่สวยงามและจำหน่ายได้นับเป็นช่องทางหนึ่งในการ ประกอบอาชีพ

ความเป็นมาของตะกร้าหวายเทียม

นับพันปีมาแล้ว ที่มนุษย์ได้รู้จักวิธีการนำวัตถุดิบที่อยู่ใกล้ตัว มาดัดแปลงเป็นสิ่งของเครื่องใช้ จากขั้นตอนที่ง่ายจนวิวัฒนาการสู่ความละเอียดอ่อน ประณีตงดงามในเชิงศิลปะและประโยชน์ใช้สอย จนสนองความต้องการได้เป็นอย่างดี และสืบทอดมาจนปัจจุบัน กรรมวิธีดังกล่าว ช่วยให้มนุษย์ได้ผลิตสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ ไว้เป็นจำนวนมาก เราเรียกสิ่งประดิษฐ์นั้นว่า “หัตถกรรม” อันหมายถึง การสร้างสิ่งของ เครื่องใช้ด้วยมือ เครื่องมือ ภูมิปัญญา เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน และถ้าสิ่งประดิษฐ์ นั้น มีค่ามากกว่าการใช้สอย โดยรวมความงาม เน้นให้เห็นถึงการสร้างสรรค์ ประณีตงดงามเป็นความละเอียดอ่อน ในทางศิลปะ เรามักเรียกสิ่งประดิษฐ์นั้นว่า “หัตถกรรมศิลป์” เครื่องจักสานถือได้ว่าเป็นแขนงหนึ่ง ในงาน หัตถกรรมและหัตถกรรมศิลป์ ที่ได้ทำหน้าที่รับใช้มนุษย์มานานนับพันปีเช่นเดียวกัน จนปัจจุบันเครื่องจักสาน ก็ยังคงทำหน้าที่ไม่น้อยกว่ายุคสมัยที่ผ่านมา พร้อมกับการพัฒนาวิธีการผลิต รูปแบบและการตลาด จนสามารถกระจายแพร่หลายอย่างทั่วถึงทั้งในและต่างประเทศ จนสามารถเป็นสินค้าออกที่ขีดหน้าชูตาได้ดี ประเภทหนึ่ง เช่นการนำผักตบชวามาทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ การนำเอาเสื่อจันทบูร มาตัดเย็บเป็นรูปทรงต่างๆ เป็นของชำร่วย จนถึงของใช้ เช่นกระเป๋าถือ และแฟ้มใส่เอกสาร รวมถึงงานที่ประณีตด้วยฝีมือ อย่างย่านลิเภา

ขั้นตอนการผลิต

1. ตัดกัน คือ ขั้นตอนการนำหวายทั้งต้นมาโค้งตามแบบที่ต้องการจะทำ
2. ขึ้นตะกร้า (จะใช้ลายขัด) คือการนำหวายที่เตรียมไว้มาสานเป็นลายขัด กับหวาย ที่ตัดกันไว้ และจะมีหวายที่เป็นเส้นยืนหรือเส้นตั้ง หรือดิว
3. การเข้าแบบหรือเข้ารอง คือการนำแบบหรือรองที่เตรียมไว้มาใส่กันตะกร้าที่เตรียมไว้ แล้วสานตามแบบ และจะมีเส้นหลักเรียกว่าดิว เพื่อจะใช้หวายที่เตรียมไว้สานเป็นลาย
4. การสาน คือ ขั้นตอนที่ต้องใช้ความละเอียดมากที่สุด สานตามลายที่ต้องการ โดยจะมี เส้นตอกสองชนิด คือ ตอกยืน (ตอกตั้งหรือดิว) และตอกนอน (ตอกสาน)
5. การสาน หรือเน้นปาก คือ ขั้นตอนที่สานเป็นลายจนได้ตะกร้าตามต้องการ แล้วพับดิว ที่เหลือลงมาและถักปากเพื่อเก็บความเรียบร้อย
6. ใส่ขอบ คือ ขั้นตอนที่ถักปากเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำหวายเป็นต้นขนาดเดียวกับที่ตัดกัน มาโค้งทำเป็นของปากกระเป่า แล้วถักเป็นลายปลาซ่อน
7. เตรียมหู ใส่หู คือ การนำหวายเป็นต้นมาตัด แล้วโค้งเพื่อจะทำเป็นหู และใช้หวาย ที่เป็นผิวของหวาย ขนาดตามที่เตรียมไว้มาถักรอบหู เป็นลายปลาซ่อน ให้สวยงาม
8. ทาน้ำมันชักเงา คือ การนำน้ำมันมาทาตะกร้าที่สานเสร็จแล้ว เพื่อให้ตะกร้าแข็งแรง ไม่ขึ้นรา มีความทนทาน
9. บุผ้าไหมด้านใน คือ ขั้นตอนที่นำตะกร้าที่สานเสร็จแล้วไปบุผ้าไหมรองภายในตะกร้า และจับจีบปากตะกร้าให้เกิดความสวยงาม และเพิ่มมูลค่าของตะกร้าให้สูงขึ้นเหมาะสมในการใช้สอย

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 อธิบายความเป็นมาของผลิตภัณฑ์การสานตะกร้าหวายเทียม
- 2.2 อธิบายวัตถุประสงค์ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม
- 2.3 อธิบายขั้นตอนการสานตะกร้าหวายเทียม
- 2.4 อธิบายคุณค่าของตะกร้าหวายเทียมได้
- 2.5 คิดต้นทุน กำไรจากการจำหน่ายตะกร้าหวายเทียม
- 2.6 อธิบายช่องทางการจัดการตลาดของตะกร้าหวายเทียมได้

3. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป

4. ระยะเวลา

ภาคทฤษฎี	5	ชั่วโมง
ภาคปฏิบัติ	25	ชั่วโมง

5. เนื้อหาหลักสูตร

- 5.1 ความเป็นมาของการสานตะกร้าหวายเทียม
- 5.2 วัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม
- 5.3 ขั้นตอนการสานตะกร้าหวายเทียม
- 5.4 คุณค่าของตะกร้าหวายเทียมได้
- 5.5 การคิดต้นทุน กำไรจากการจำหน่ายตะกร้าหวายเทียมได้
- 5.6 ช่องทางการจัดการตลาดของตะกร้าหวายเทียมได้

6. การจัดการเรียนรู้

การบรรยายให้ความรู้ การสาธิต การลงมือปฏิบัติ การอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้

7. สื่อการเรียนรู้

- 7.1 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ใบความรู้ แผ่นพับ
- 7.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์
- 7.3 สื่อบุคคล เช่น ผู้รู้ ภูมิปัญญา
- 7.4 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

8. การวัดและประเมินผล

ประเมินความรู้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติจากการสอบถาม แบบทดสอบ การสังเกต การมีส่วนร่วม

9. การจบหลักสูตร

- 9.1 มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 9.2 มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
- 9.3 มีชิ้นงาน/ผลงาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

10. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่จะได้รับหลังจากจบหลักสูตร

เกียรติบัตรออกโดยสถานศึกษา (แบบ กศ.ตน.11)

11. การเทียบโอน

เทียบโอนเป็นรายวิชาเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาจากจำนวนชั่วโมง และความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเลือก สาระการประกอบอาชีพไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

ลงชื่อ.....ผู้เขียนหลักสูตร
()

ลงชื่อ.....ผู้เสนอหลักสูตร
()

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติหลักสูตร
()

แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรการสานตะกร้าหวายเทียม

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ชั่วโมง	
						ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1. ความสำคัญของการประกอบอาชีพ การสานตะกร้าหวายเทียม	อธิบายความสำคัญของการประกอบอาชีพ การสานตะกร้าหวายเทียม	1. ความสำคัญของการประกอบอาชีพ การสานตะกร้าหวายเทียม	1. วิทยากรอธิบายความสำคัญของการประกอบอาชีพ การสานตะกร้าหวายเทียม	1. ใบความรู้เรื่อง ความสำคัญของการประกอบอาชีพ การสานตะกร้าหวายเทียม 2. รูปภาพ 3. สื่อออนไลน์	1. สังเกตความสนใจ 2. ชักถาม 3. การมีส่วนร่วม 4. ชิ้นงาน/ผลงาน 5. ประเมินผลงานผู้เรียน โดยใช้ใบงานที่กำหนด	1 ชั่วโมง	
2. วัตถุประสงค์ และการเลือกใช้	2. อธิบายวัตถุประสงค์ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้ อย่างเหมาะสม	2. วัสดุ อุปกรณ์ และ การเลือกใช้	1. วิทยากรอธิบายอุปกรณ์ในการสาน ตะกร้าหวายเทียม 2. วิทยากรอธิบายวัสดุที่ใช้ประกอบการ ทำตะกร้าหวาย 3. ให้ผู้เรียนเลือกใช้อุปกรณ์	1. ตัวอย่างวัตถุประสงค์ อุปกรณ์ 2. สื่อออนไลน์		1 ชั่วโมง	
3. ขั้นตอนการทำ การทำตะกร้าหวาย	3. อธิบายขั้นตอนการทำ การทำตะกร้าหวาย	3. ขั้นตอนการการทำ ตะกร้าหวาย	1. วิทยากรอธิบายการการทำตะกร้า หวาย	1. ใบความรู้ เรื่องการทำ การทำตะกร้าหวาย 2. สื่อออนไลน์ 3. วัสดุ อุปกรณ์ของจริง		1 ชั่วโมง	
4. การปฏิบัติการ สานตะกร้าหวาย เทียม	4. ปฏิบัติการสานตะกร้า หวายเทียม	4. การปฏิบัติการสาน ตะกร้าหวายเทียม	1. วิทยากรสาธิตการสานตะกร้าหวาย เทียม และผู้เรียนลงมือปฏิบัติ 2. วิทยากรและผู้เรียนแลกเปลี่ยน เรียนรู้	1. ใบงาน การสานตะกร้า หวายเทียม		1 ชั่วโมง	25 ชั่วโมง

แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรการสานตะกร้าหวายเทียม

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ชั่วโมง	
						ทฤษฎี	ปฏิบัติ
5. ช่องทางการจัดการการตลาดของการสานตะกร้าหวายเทียม	5. อธิบายช่องทางการจัดการการตลาดของการสานตะกร้าหวายเทียม	5. ช่องทางการตลาดของการสานตะกร้าหวายเทียม	1. วิทยากรแจกใบความรู้ให้ผู้เรียนศึกษา 2. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับช่องทางการจัดการการตลาด	1. ใบความรู้เรื่องช่องทางการตลาด	1 การซักถาม	1 ชั่วโมง	

ใบความรู้

เรื่อง ความเป็นมาของตะกร้าหวายเทียม

นับพันปีมาแล้ว ที่มนุษย์ได้รู้จักวิธีการนำวัตถุดิบที่อยู่ใกล้ตัว มาดัดแปลงเป็นสิ่งของเครื่องใช้ จากขั้นตอนที่ง่ายจนวิวัฒนาการสู่ความละเอียดอ่อน ประณีตงดงามในเชิงศิลปะและประโยชน์ใช้สอย จนสนองความต้องการได้เป็นอย่างดี และสืบทอดมาจนปัจจุบัน กรรมวิธีดังกล่าว ช่วยให้ผู้ผลิตสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ไปได้เป็นจำนวนมาก เราเรียกสิ่งประดิษฐ์นั้นว่า “หัตถกรรม” อันหมายถึง การสร้างสิ่งของเครื่องใช้ด้วยมือ เครื่องมือ ภูมิปัญญา เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน และถ้าสิ่งประดิษฐ์นั้นมีค่ามากกว่าการใช้สอย โดยรวม ความงาม เน้นให้เห็นถึงการสร้างสรรค์ ประณีตงดงามเป็นความละเอียดอ่อนในทางศิลปะ เรามักเรียกสิ่งประดิษฐ์นั้นว่า “หัตถกรรมศิลป์” เครื่องจักสานถือได้ว่าเป็นแขนงหนึ่งในงานหัตถกรรมและหัตถกรรมศิลป์ ที่ได้ทำหน้าที่รับใช้มนุษย์มานานนับพันปีเช่นเดียวกัน จนปัจจุบันเครื่องจักสานก็ยังคงทำหน้าที่ไม่น้อยกว่ายุคสมัยที่ผ่านมา พร้อมกับการพัฒนาวิธีการผลิต รูปแบบและการตลาด จนสามารถกระจายแพร่หลายอย่างทั่วถึงทั้งในและต่างประเทศ จนสามารถเป็นสินค้าออกที่ขีดหน้าชูตาได้ดีประเภทหนึ่ง เช่นการนำผักตบชวามาทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ การนำเอาเสื่อจันทบูร มาตัดเย็บเป็นรูปทรงต่างๆ เป็นของชำร่วย จนถึงของใช้ เช่นกระเป๋าถือ และแฟ้มใส่เอกสาร รวมถึงงานที่ประดิษฐ์ด้วยฝีมือ อย่างย่านลิเภา

ใบความรู้

เรื่อง ความสำคัญของการประกอบอาชีพการงานตระกร้าหวายเทียม

การประกอบอาชีพและการเลือกอาชีพ

อาชีพและการประกอบอาชีพ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของทุกคน อาจกล่าวได้ว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้ตนเองอยู่รอด การแสวงหางานทำเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง และครอบครัวจึงเป็นหนทางของความอยู่รอดได้ การประกอบอาชีพ หมายถึง การทำงานของมนุษย์เพื่อให้ได้ค่าตอบแทน เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดรายได้ และเกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย เพื่อนำไปใช้จ่ายสำหรับปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ในยามที่ยังอยู่ในวัยเด็กที่ยังไม่สามารถทำงานประกอบอาชีพ พ่อแม่จะทำหน้าที่ผู้จัดหาให้แก่ บุตรหลานและบุคคลในครอบครัว

ความจำเป็นของการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในปัจจุบันแตกต่างไปจากอดีต เนื่องจากมีปัจจัยแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ซับซ้อนมากขึ้น การผลิตของใช้เองในครัวเรือนแทบจะไม่มีให้เห็นอีกต่อไป ทุกอย่างจำเป็นต้องใช้เงินซื้อหา ความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคข่าวสารและการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูง การศึกษาและการนำความรู้มาใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพมีความจำเป็นในการสร้างมาตรฐานชีวิตที่ดีให้แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคม ทำให้สามารถอยู่ในสังคมได้ดี การประกอบอาชีพจึงมีความสำคัญและเป็นความจำเป็น ดังนี้

1. การประกอบอาชีพเป็นไปเพื่อตนเอง เป็นการประกอบอาชีพเพื่อให้ได้เงินหรือรายได้มาใช้จ่ายใช้สอยสำหรับการดำเนินชีวิตและตอบสนองความต้องการของตนเอง ทั้งยังเป็นการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจรวมทั้งสถานภาพทางสังคม
2. การประกอบอาชีพเป็นไปเพื่อครอบครัว บุคคลย่อมมีสถานภาพเป็นสมาชิกของครอบครัว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ซึ่งมีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน พ่อแม่มีหน้าที่เลี้ยงดูให้การอบรมสั่งสอนลูกและให้ความรักและวัตถุสิ่งของและสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตแก่ลูก ให้การศึกษาเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต ลูกมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตนเป็นลูกที่ดี ศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว รวมทั้งให้การอุปการะดูแลพ่อแม่ในวัยชราให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดี
3. การประกอบอาชีพเป็นไปเพื่อสังคมและประเทศชาติ บุคคลเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นพลเมืองของประเทศชาติ การประกอบอาชีพที่สุจริต มีอาชีพที่มั่นคง รายได้ดี และมีโอกาสก้าวหน้าในงานอาชีพ มีการสร้างงานสร้างอาชีพ มีเงินหมุนเวียนภายในสังคมหรือชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ทำให้สังคมมีความเข้มแข็งมีเศรษฐกิจที่นำพาให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองไปด้วย ในทางกลับกัน ถ้าประชาชนในชาติไม่มีงานทำหรือไม่มีประกอบอาชีพที่ดี ก็จะทำให้ประเทศชาติยากจน เพราะรัฐก็จะได้ภาษีจากประชาชน การพัฒนาประเทศก็จะหยุดชะงักส่งผลให้ระดับความเป็นอยู่ของประชาชนด้อยคุณภาพไปด้วย

ใบความรู้ เรื่อง วัสดุอุปกรณ์

โครงตะกร้า เป็นวัสดุชิ้นรูปเป็นโครงตะกร้ารูปแบบต่างๆทำจากหวายกับไม้ไผ่ มีความคงทน สามารถใช้งานได้นาน

เส้นหวายเทียม เป็นเส้นงานสานสังเคราะห์ เทคโนโลยีราตัน มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม น้ำหนักเบา มีสีหลากหลายให้เลือก

กรรไกร เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับตัดวัสดุบาง ๆ โดยใช้แรงกดเล็กน้อย โดยใช้ตัดวัสดุเช่น กระดาษ กระดาษแข็ง แผ่นโลหะบาง พลาสติกบาง อาหารบางอย่าง ผ้า เชือก และสายไฟ

เหล็กปลายแหลม ใช้สำหรับไซ แกะ ทำด้วยเหล็กตี ส่วนมากทำด้วยก้านร่ม ซีล้อจักรยาน เป็นเหล็กปลายแหลม คล้ายเข็ม ยาวประมาณ 3 นิ้ว มีด้ามกลม ๆ ทำด้วยไม้ ไซ แฉง ไซ หรือแฉงตามรูตอก สำหรับร้อยหวาย ในการถักขอบ หรือผูกโครงสร้างของเครื่องจักสาน

เทปกาวสองหน้า เป็นเทปที่มีกาวเคลือบอยู่บนผิวทั้งสองด้านเพื่อใช้สำหรับติดพื้นผิวของวัตถุทั้งสองด้านเข้าด้วยกันสามารถใช้ติดบนพื้นผิวหลากหลายประเภททั้งแผ่นฟิล์ม, โฟม, กระดาษ, เนื้อผ้า และพอยล์ เพื่อใช้ในการเชื่อมต่อ ผูกยึดหรือติดพื้นผิวของวัสดุทั้งสองด้านเข้าไว้ด้วยกัน

สเปรย์เคลือบเงา คือ น้ำยาพิเศษสำหรับเคลือบสีรถ หรือที่เรียกอีกอย่างว่า สเปรย์เคลือบสีรถ สเปเคลือบเงานี้ จะช่วยเพิ่มความเงางามให้กับรถ ทำให้รถมีสีสดใส เงามามและดูใหม่อยู่เสมอ พร้อมทั้งยังช่วยป้องกันไม่ให้น้ำเกาะผิวตะกร้า

ใบงาน

แบบบันทึกการสานตะกร้าหวายเทียม

ให้ผู้เรียนจดบันทึก ขั้นตอน การสานตะกร้าหวายเทียม ระหว่างที่วิทยากรบรรยาย

แบบบันทึก

อุปกรณ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนการทำ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นส่วนตัว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ เรื่อง ช่องทางการตลาด

ช่องทางจำหน่ายทางตรงมีช่องทางขาย มีดังนี้

หน้าร้าน : มีการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการจากผู้ผลิตให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง

ช่องทางการจำหน่ายโดยอ้อมมีช่องทางการขาย มีดังนี้

ทางออนไลน์ : ขายนบนเพจ Facebook เป็นช่องทางที่ง่ายที่สุด คนขายนิยมสูงสุด และก็เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเราได้มากที่สุดเช่นกัน เพราะสมัยนี้ใครๆก็เล่น Facebook กันทั้งนั้น ทำให้สินค้าเราเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ง่ายมาก ยิ่งปัจจุบัน Facebook สามารถตั้งงบที่ใช้ลงโฆษณาและกำหนดกลุ่มเป้าหมายเองด้วยทำให้เปิดเพจขายของบน Facebook อีกช่องทางหนึ่ง

แบบวัดและประเมินผล
การสานตะกร้าหวายเทียม

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

1. จัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ

- 1.1 เลือกใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ ได้เหมาะสมกับประเภทและปริมาณ
- 1.2 ทำความสะอาด บำรุงรักษาและจัดเก็บอุปกรณ์เครื่องมือได้อย่างถูกต้อง

2. จัดเตรียมวัสดุดิบ

- 2.1 เลือกใช้วัสดุดิบได้อย่างเหมาะสม
- 2.2 เตรียมวัสดุดิบได้อย่างเหมาะสม
- 2.3 จัดเก็บวัสดุดิบได้อย่างถูกต้องตามประเภทของวัสดุดิบ

3. ทักษะการทำ

- 3.1 ทำได้ตามคุณลักษณะและมีเอกลักษณ์ที่ถูกต้อง

4. ทักษะการจัดตกแต่ง และนำเสนอ

- 4.1 จัดตกแต่งและนำเสนอได้อย่างเหมาะสม

ใบความรู้
เรื่อง การคำนวณต้นทุนกำไร

ตัวอย่างการคิดต้นทุน กำไร การผลิตและค่าใช้จ่ายในการสานตะกร้าหวายเทียม

ที่	รายการ	จำนวนสิ่งวัตถุดิบ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
1	โครงตะกร้า	1 โครง	120	การกำหนดราคาขาย คิดจาก ต้น + กำไรที่ต้องการ
2	เส้นหวายเทียม	1 กิโลกรัม	215	
3	สเปรย์เคลือบเงา	1 กระป๋อง	65	
4	ค่าแรง		300	
	รายได้	ขายชิ้นละ 910 บาท	1 x 700	กำไร 210 บาท

การกำหนดราคาขายต่อหน่วย ดังนี้

1. กำหนดกำไรที่ต้องการจากต้นทุน \times (กำไรที่ต้องการหารด้วย 100)

ตัวอย่างเช่น

ขาย 910 จากต้นทุน 700 บาท ต้องได้กำไรร้อยละ 30

ดังนั้น กำไรที่ต้องการ = 700×30 หาร 100 = 210 บาท

2. การกำหนดราคาขายต่อหน่วย ได้มาจากต้นทุน + กำไร

ตัวอย่าง

ตะกร้าหวายเทียม 1 ชิ้น จากต้นทุน 700 บาท และกำไรที่ต้องการ 210 บาท

ฉะนั้น ราคาขายต่อชิ้น = 700 บาท + 210 บาท หาร 1 ชิ้น = 910 บาท

หมายเหตุ

การกำหนดกำไรที่ต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ด้วย เช่น ราคาตลาด ลักษณะของสินค้าและบริการ เป็นสินค้าหายาก เป็นสินค้าเฉพาะกลุ่ม หรือฤดูกาลเข้ามาเกี่ยวข้องก็สามารถที่จะกำหนดกำไรที่ต้องการสูงได้ การตั้งราคาให้สามารถแข่งขันได้นั้น ต้องอยู่บนพื้นฐานความสมดุลระหว่างความพึงพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายด้วย ถ้าสินค้าโดยทั่วไปมีขายกันแพร่หลาย มีคู่แข่งมากก็ต้องกำหนดกำไรน้อยลงไป

แบบประเมินผลงานผู้เรียน

ชื่อ - นามสกุล

หลักสูตร กลุ่ม.....

คำชี้แจง : ให้วิทยากรประเมินผลงานของผู้เรียนตามหัวข้อที่กำหนดให้

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนนประเมิน (10 คะแนน)
1. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ (20 คะแนน)	
1.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจ	
1.2 สอบถามความรู้ความเข้าใจ	
2. ทักษะการปฏิบัติ (40 คะแนน)	
2.1 สังเกตการณ์ปฏิบัติในระหว่างการเรียนรู้การจัดกิจกรรม	
2.2 ประเมินโดยให้สาธิต	
2.3 แสดงขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ	
2.4 ประเมินจากกระบวนการมีส่วนร่วม (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา)	
3. คุณภาพของผลงาน ผลการปฏิบัติ (40 คะแนน)	
3.1 สังเกตผลงาน	
3.2 ตรวจสอบผลงาน	
3.3 มีความคิดสร้างสรรค์	
3.4 ผลการปฏิบัติว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่	
รวมคะแนน (100 คะแนน)	

หมายเหตุ การประเมินผลการจบหลักสูตรอาจดำเนินการได้ ดังนี้

- การประเมินระหว่างเรียน และเมื่อจบหลักสูตร
- ประเมินครั้งเดียวก่อนจบหลักสูตร

ทั้งนี้ เกณฑ์การจบหลักสูตร จะต้องได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จึงจะผ่านเกณฑ์การประเมิน

บรรณานุกรม

แหล่งที่สืบค้นข้อมูล

https://www.youtube.com/watch?v=YCu4_t9iJe8&pp=ygUfl-C4quC4seC4meC4m-C4peC4suC4iuC5iOC4reC4mQ%3D%3D วันที่ 10 มกราคม 2568

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. ว่าที่พันตรี ดำริห์	ติยะวัฒน์	ผู้อำนวยการ สนง.สกร.ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์
2. นางสาวนัทธมน	สกุลณมรรคา	รองผู้อำนวยการ สนง.สกร.ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์
3. นายเกรียงไกร	วงศ์วิริยชาติ	ผู้อำนวยการ สกร.ระดับอำเภอวิเชียรบุรี

คณะทำงาน

1. นางสาวมาลา	นาคนายม	เจ้าพนักงานห้องสมุดชำนาญงาน
2. นางสาวกัญจนา	จูเกลี้ยง	ครู
3. นางสาวฐิติกานต์	นงสง่า	ครู
4. นางสาวกนกภรณ์	ทองเชื้อ	ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน
5. นางสาวศร	รามจตุ	ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน
6. นายสิงห์นคร	สิริพรیمانันท์	ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน
7. นางสาวจารุวัฒน์	พรหมณี	ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน
8. นางสาวอรรรณ	แก้วโชติ	ครูกศน.ตำบล
9. นางบุญญรัตน์	รังษีสุริยะชัย	ครูกศน.ตำบล
10. นางวลัยลักษณ์	สุทธิวิรรณ	ครูกศน.ตำบล
11. นายสุรินทร์	บุตรตะพรม	ครูกศน.ตำบล
12. นางบังอร	สังข์ทอง	ครูกศน.ตำบล
13. นางสาวปวันรัตน์	แก้วดู	ครูกศน.ตำบล
14. นายปิยะ	เสื่อเทศ	ครูกศน.ตำบล
15. นางสาวอริษา	สิงห์เส	ครูกศน.ตำบล
16. นางสาวศุภัสมา	เกิดเกียรติพรกุล	ครูกศน.ตำบล
17. นายชาญชัย	โกคาภิวัฒน์	ครูกศน.ตำบล
18. นางสาววัชพร	เพ็ญภาค	ครูกศน.ตำบล
19. นางสาวชนิกา	แก้วเสมอตา	ครูกศน.ตำบล
20. นางสาวศิริินภา	เรืองฤทธิ์	ครูสรช.

รวบรวมข้อมูลและจัดทำเล่ม

1. นางสาวศิริินภา	เรืองฤทธิ์	ครูสรช.
2. นายชาญชัย	โกคาภิวัฒน์	ครูกศน.ตำบล
3. นางบังอร	สังข์ทอง	ครูกศน.ตำบล